

מדד הקול הישראלי מאי 2022

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

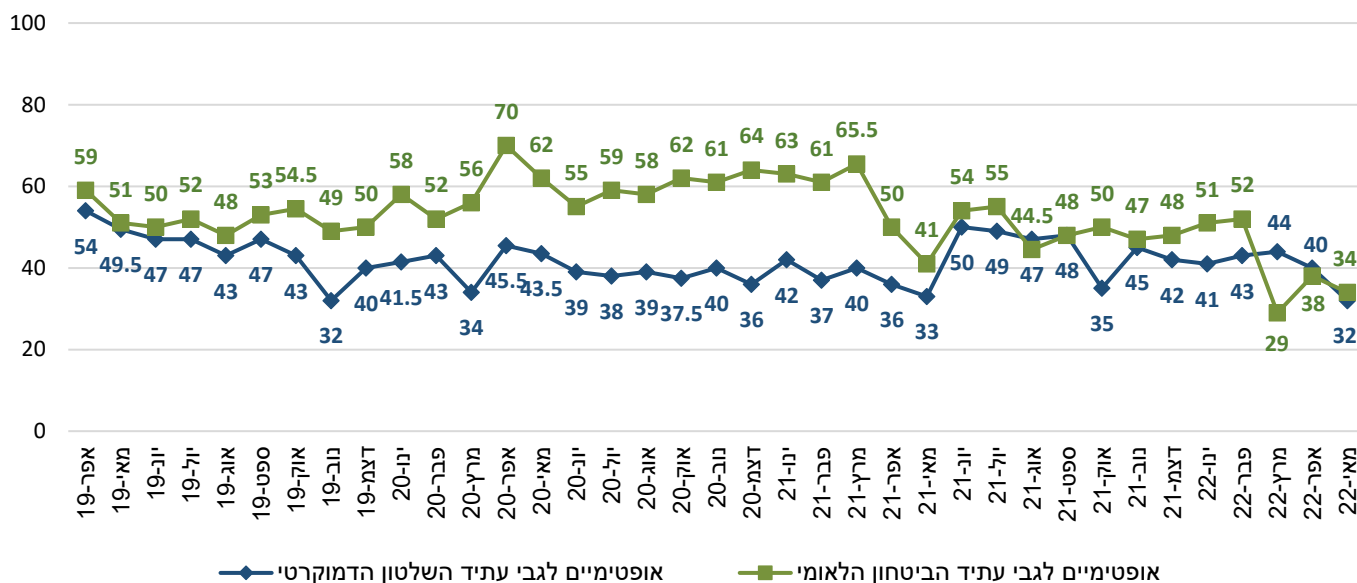
ממצאים עיקריים

- ❖ החודש ניכרה ירידה הן בשיעורי האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל הן לגבי עתיד הביטחון הלאומי.
- ❖ גיליון הציונים השנתי של הממשלה – הערכות מצביעי מפלגות הקואליציה והאופוזיציה באשר לשינויים שחלו השנה האחרונה במצבה של ישראל בתחומים השונים הן שונות באופן קוטבי. עם זאת, בעוד שבהערכות מצביעי מפלגות הקואליציה יש הבחנה בין התחומים השונים, הערכות מצביעי מפלגות האופוזיציה כמעט אחידות לשלילה בכל התחומים.
- ❖ פחות ממחצית המרואיינים הביעו שביעות רצון מהתנהלות חברי הכנסת של המפלגה שעבורה הצביעו הבחירות האחרונות. בקרב המרואיינים היהודים שביעות הרצון הייתה גבוהה מאשר בקרב הערבים מצב הרוח הלאומי.
- ❖ קצת למעלה ממחצית המרואיינים בטוחים או חושבים שאם יתקיימו בחירות הם יצביעו עבור אותה מפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות.
- ❖ האפשרות המועדפת במקרה של אבדן רוב לקואליציה הנוכחית היא קיום בחירות חדשות (קצת למעלה משליש) כאשר במקום השני נמצאת האפשרות של הקמת קואליציה חדשה ללא בחירות (קצת פחות משליש).
- ❖ רוב עצום מהמרואיינים הערבים תומכים בהכנסת סעיף שוויון לחוק הלאום לעומת מיעוט בקרב היהודים. שיעור התומכים בקרב היהודים נמוך השנה משהיה בשנה שעברה.
- ❖ רוב גדול בקרב יהודים וערבים כאחד תומכים במתן חופשת לידה ממומנת על ידי המדינה לאבות. עם זאת, מבין התומכים שיעור גבוה מאוד תומך בהסרת המגבלות על חופשה זו (בעיקר התנייה של שיבת האם לעבודה).

מצב הרוח הלאומי

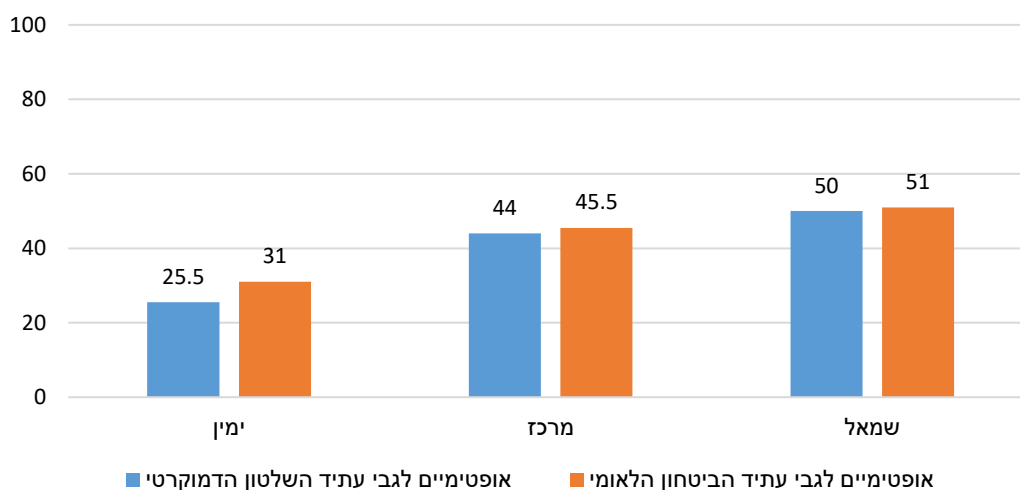
ממצאי החודש הן לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל הן לגבי עתיד הביטחון הלאומי מורים על מצב רוח לאומי לא משופר בלשון המעטה. למעשה, בשני התחומים שיעור האופטימיים הוא מן הנמוכים שמצאנו מאז תחילת המדידות לפני שלוש שנים. רק שליש מהמרואיינים היהודים ופחות מרבע מהערבים אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל. פחות מ-40% מהיהודים וכמחצית משיעור זה מבין הערבים אופטימיים באשר לעתיד הביטחון הלאומי. למעשה, בשנה האחרונה ניכרת תופעה מעניינת – אם לפני כן שיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי היה גבוה תמיד משיעור האופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה, הרי שבשנה האחרונה חלה ירידה באופטימיות לגבי הביטחון הלאומי ויש התמזגות למעשה עם השיעור הנמוך של האופטימיות לגבי עתיד השלטון.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-מאי 2022 (%)
(כלל המדגם)

מקרב המרואיינים היהודים שיעור האופטימיות בשני התחומים הוא נמוך בהרבה בקרב מי שמגדירים עצמם ימין, בהשוואה למגדירים עצמם שמאל או מרכז, אם כי גם בשני מחנות אלה התמונה אינה מזהירה. בכל המחנות האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי היא נמוכה במעט מאשר לגבי עתיד הביטחון הלאומי.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, לפי מחנה פוליטי (%)
(יהודים)

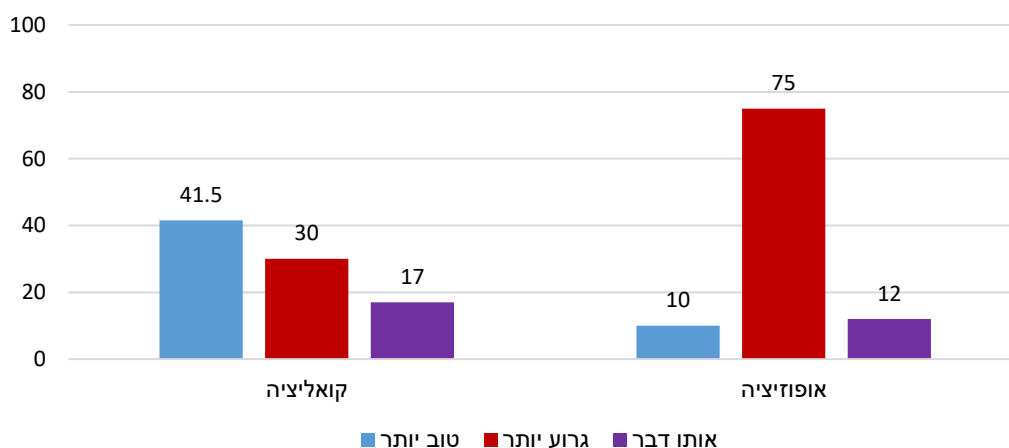
גליון הציונים השנתי של הממשלה הנוכחית

ביקשנו המרואיינים להעריך את מצבה של ישראל כיום בהשוואה לתקופה שלפני הקמת הממשלה הנוכחית בתחומים שונים. הגורם המסביר החד משמעי בשאלה זו הייתה הצבעה עבור מפלגות הקואליציה או האופוזיציה בבחירות האחרונות. מצביעי מפלגות הקואליציה מצאו שיפור בתחומים השונים בשיעורים גבוהים בהרבה מאשר מצביעי מפלגות האופוזיציה, אם כי גם הקרב הראשונים ההערכות מחמיאות באופן חלקי בלבד.

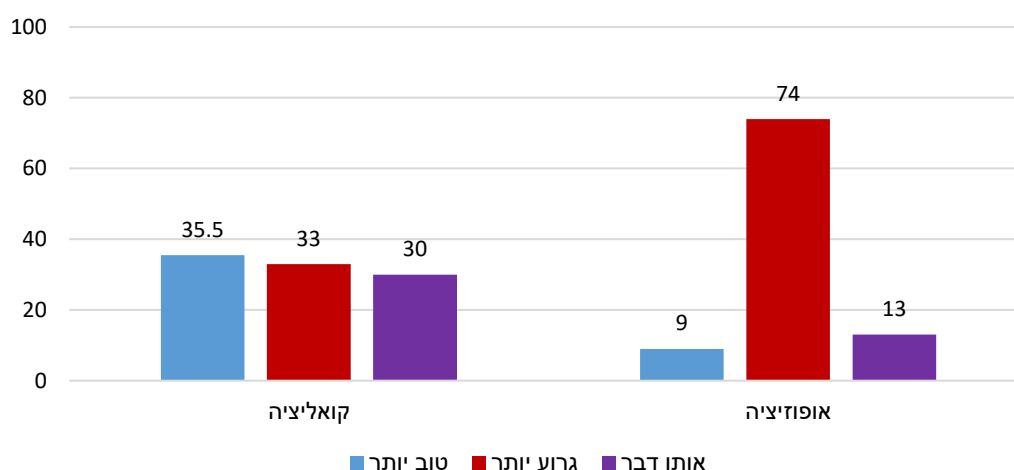
ממצא מעניין הוא כי בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה לא מצאנו כמעט הבדל בהערכות הגרועות של המצב בתחומים השונים שעה שבקרב מצביעי מפלגות הקואליציה מצאנו הבדלי הערכות גדולים יותר.

מצבה של ישראל בתחומים השונים, לפי מצביעי מפלגות הקואליציה והאופוזיציה (% כלל המדגם)

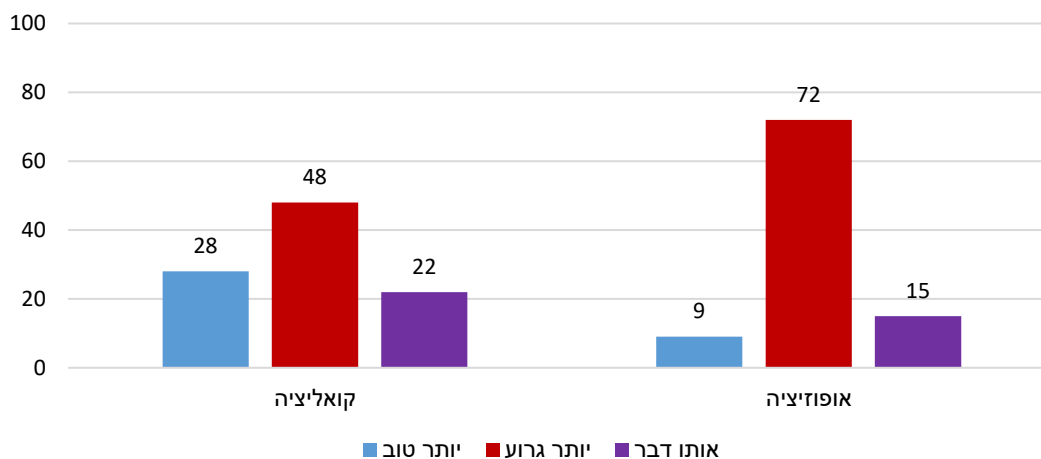
התחום הכלכלי – בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה הכף נוטה יותר מעט לחיוב ובקרב מצביעי האופוזיציה – לשלילה באופן ברור.

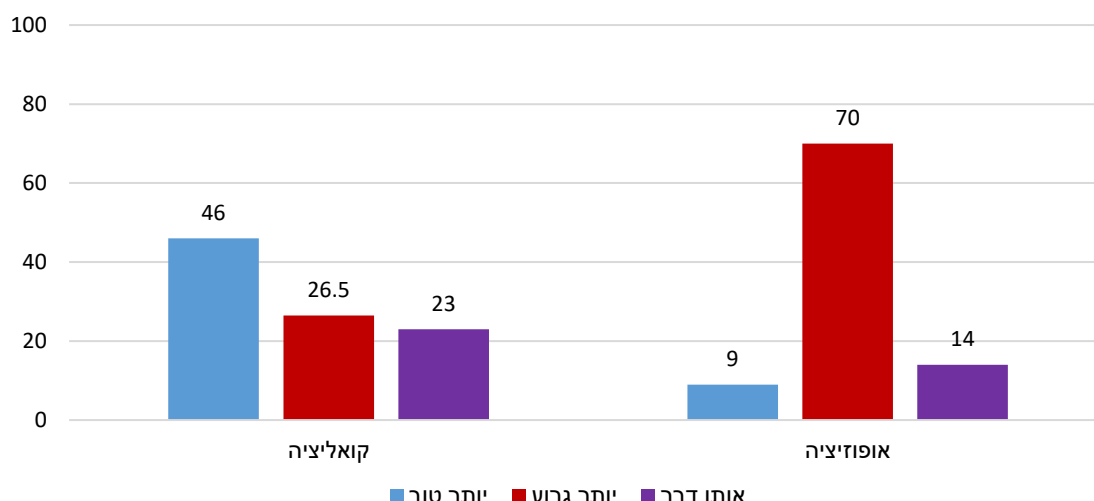
התחום הביטחוני – גם כאן בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה הכף נוטה מעט יותר לחיוב, אם כי למעשה הם מפולגים בהערכותיהם כמעט בשווה בין 3 קטיגוריות: מי שמעריכים שהמצב עכשיו טוב יותר, גרוע יותר או אותו דבר כשהיה. בקרב מצביעי האופוזיציה – ההערכה נוטה באופן חד משמעי לשלילה.

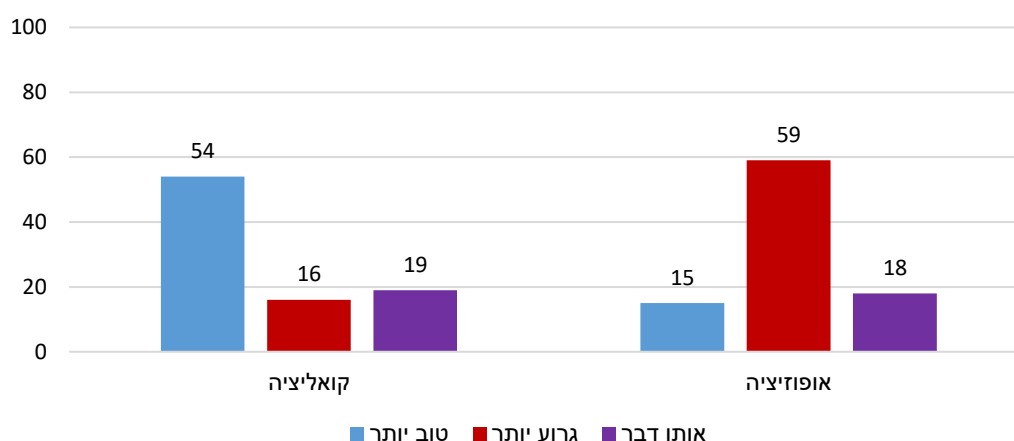
המתחים בין קבוצות בחברה – ההערכה של מצביעי מפלגות הקואליציה באשר למתחים בין הקבוצות בחברה נוטה לכף שלילה באופן ברור, אם כי פחות מאשר הערכת מצביעי מפלגות האופוזיציה.

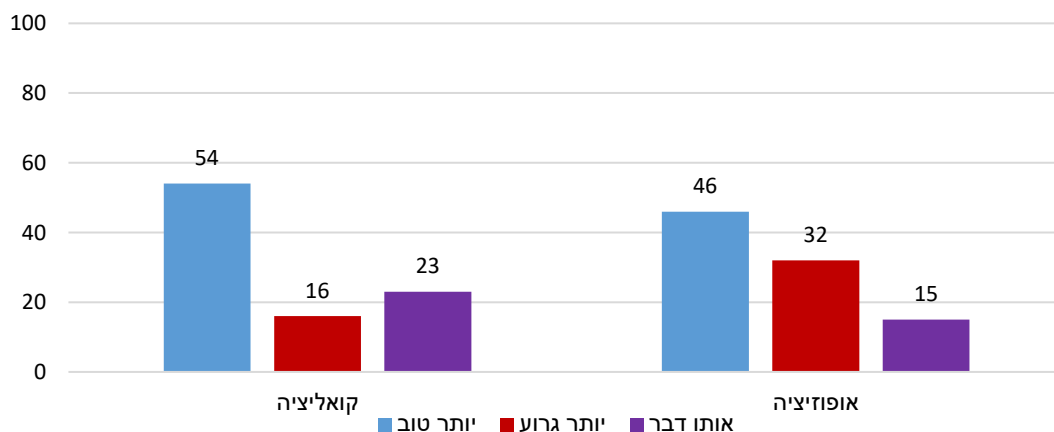
התחום המדיני-דיפלומטי – בתחום זה מצביעי מפלגות הקואליציה רואים שיפור בשנה האחרונה ושוב – גם בתחום זה מצביעי מפלגות האופוזיציה רואים הדרדרות.

ניקיון כפיים של ההנהגה – בתחום זה רוב מצביעי מפלגות הקואליציה רואים שיפור בשנה האחרונה. עדיין, מצביעי מפלגות האופוזיציה סבורים כי המצב גרוע מאשר לפני שנה, ובכל זאת, מדובר בשיעור נמוך מעט מאשר בתחומים שמנינו לעיל.

מצבם של הערבים אזרחי ישראל – גם בתחום זה רוב מצביעי מפלגות הקואליציה סבורים כי המצב טוב מאשר היה לפני שנה. מן הסתם הם רואים זאת כתופעה חיובית. ואולם, בתחום זה גם שיעור גבוה של מצביעי מפלגות האופוזיציה סבורים שחל שיפור במצבם של הערבים אזרחי ישראל, אלא שנוכח עמדותיהם בנושאים אחרים, יש אפשרות שהם רואים שיפור זה בשלילה, כאות להשפעת-יתר של הערבים על הממשלה.

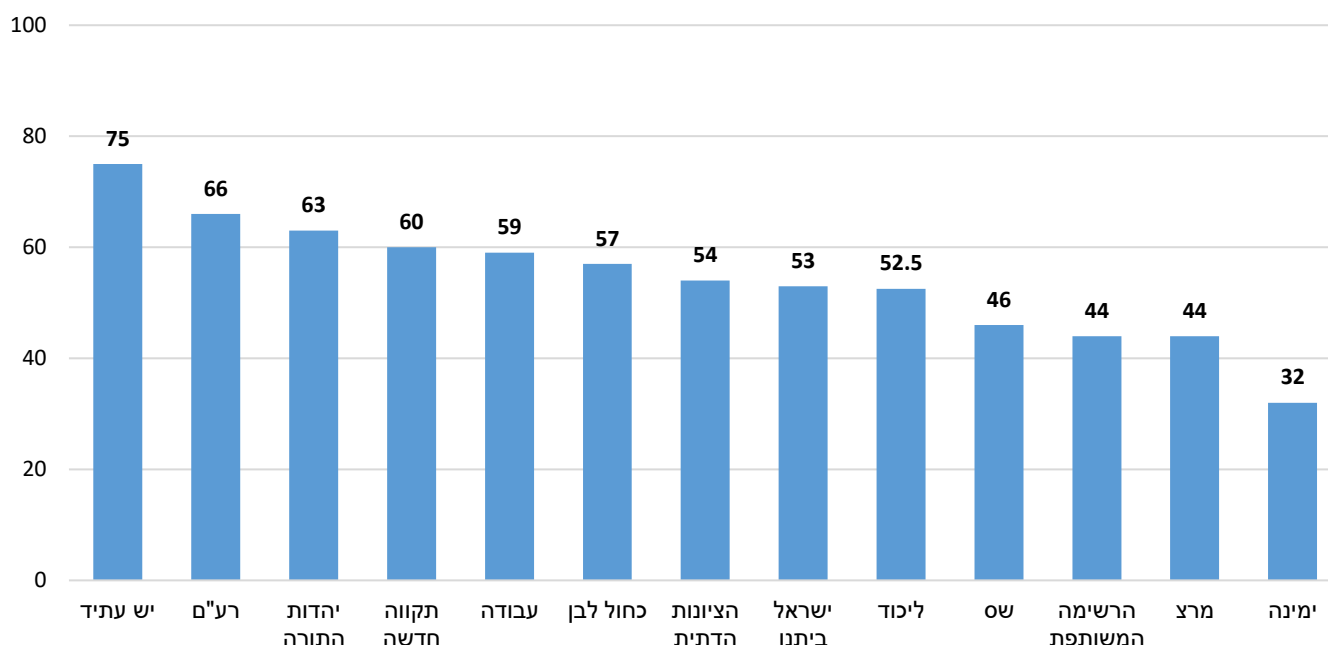

לסיכום, רוב גדול של מצביעי מפלגות האופוזיציה סבורים כי בכל התחומים חלה הרעה במצבה של ישראל בהשוואה לתקופה שלפני התחלת הכהונה של הממשלה הנוכחית. לעומת זאת, שיעורים גבוהים (רוב בנושאי ניקיון הכפיים של הצמרת ומצבם של הערבים אזרחי ישראל) של מצביעי מפלגות הקואליציה רואים שיפור בכל התחומים שבדקנו, למעט בתחום המתחים בחברה הישראלית, נושא שבו הם רואים הרעה.

שביעות רצון מחברי הכנסת

שביעות רצון מהתנהלות חברי הכנסת – ביקשנו לדעת עד כמה המרואיינים שבעי רצון מתפקוד חברי הכנסת של המפלגה שעבורה הצביעו. פחות ממחצית (46%) בכלל המדגם הביעו שביעות רצון רבה או מסוימת (48% מהיהודים ו-33% מהערבים). בתחתית סולם שביעות הרצון מנבחריהם מצויה מפלגת ימינה ובשיא – מפלגת יש עתיד.

עד כמה אתה שבע רצון או לא שבע רצון מההתנהלות של חברי הכנסת מטעם המפלגה שעבורה הצבעת בבחירות האחרונות, לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת? (% כלל המדגם, מאוד/ די שבעי רצון)

ואם היו נערכות היום בחירות...

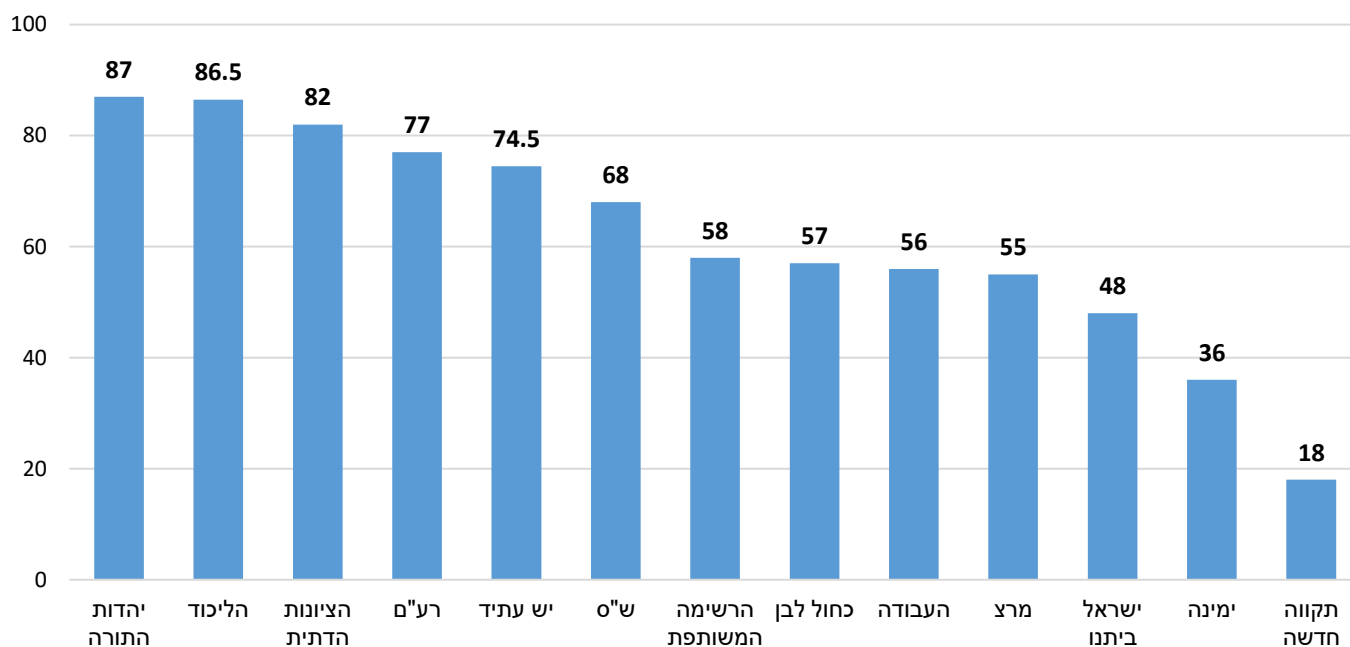
שאלנו: "אם היו מתקיימות היום בחירות לכנסת, האם היית מצביע עבור אותה מפלגה שעבורה הצבעת בבחירות האחרונות?". פחות משליש מהמרואיינים בטוחים שיצביעו לאותה המפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות, ועוד כרבע חושבים שיצביעו לאותה המפלגה (סך הכול – 57.5%). זאת לעומת 20% שחושבים שלא יצביעו לאותה המפלגה (12% ציינו כי אינם יודעים וכ-10% ציינו כי לא הצביעו בבחירות האחרונות או שככל הנראה לא יצביעו בבחירות הבאות).

ניכר כי חוסר השביעות של מצביעי הקואליציה מהביצועים של חברי הכנסת מטעם המפלגות עבורן הצביעו גדול מזה של אלה שהצביעו למפלגות האופוזיציה: בממוצע רק 55% ממצביעי המפלגות שכיום בקואליציה חושבים או בטוחים שיצביעו לאותה המפלגה לעומת 80% ממצביעי מפלגות האופוזיציה.

פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי רוב גדול ממצביעי יהדות התורה, הציונות הדתית הליכוד ושי"ס ציינו כי יצביעו למפלגות אלו שוב. שיעורים גבוהים יחסית נמצאו גם מקרב מצביעי רע"ם ויש עתיד. מנגד, פחות

ממחצית מצביעי ישראל ביתנו ציינו כי הם בטוחים או חושבים שיצביעו למפלגה זו לו היו נערכות היום בחירות, ומקרב מצביעי ימינה ותקווה חדשה הנתונים נמוכים עוד יותר.

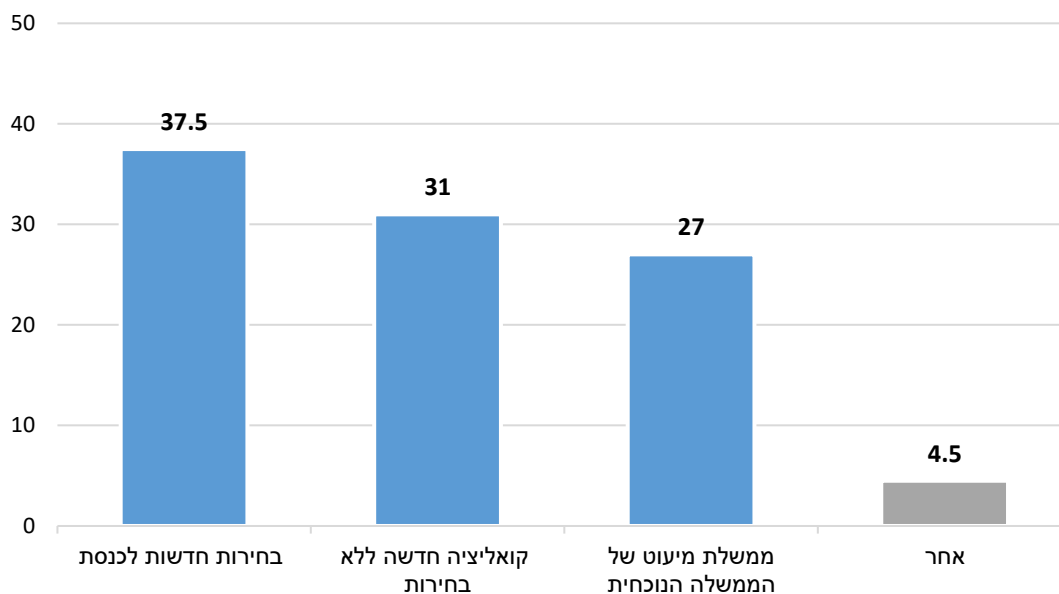
אם היו מתקיימות היום בחירות לכנסת, היו מצביעים עבור אותה מפלגה שעבורה הצבעת בבחירות האחרונות (% כלל המדגם, בטוחים/ חושבים שכן)

מהו הפתרון הפוליטי המועדף במצב הנוכחי?

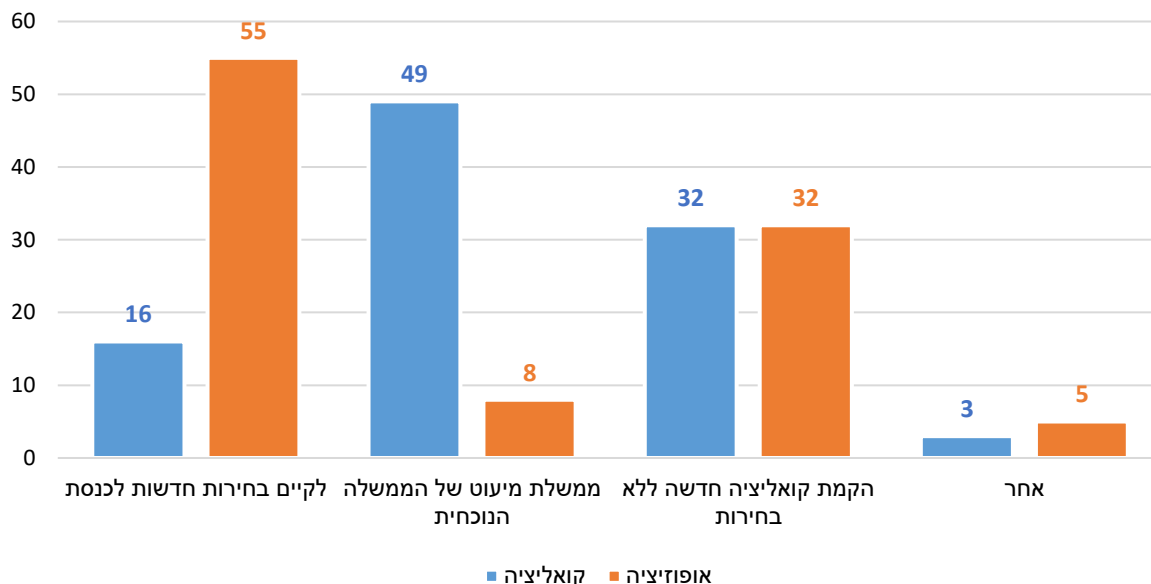
המרואיינים חלוקים בעמדותיהם מה עדיף אם הקואליציה הנוכחית תאבד את הרוב שלה בכנסת. האפשרות המועדפת ביותר היא קיום בחירות חדשות (37.5%, בהשוואה ל- 35% בחודש שעבר), במקום השני - הקמת קואליציה חדשה ללא קיום בחירות (31%, בדומה לחודש הקודם), ובמקום השלישי - הקמת ממשלת מיעוט של הממשלה הנוכחית (27%, בהשוואה ל- 29% לפני חודש).

אם לממשלה יאבד הרוב בכנסת, איזו מהאפשרויות הבאות עדיפה? (% כלל המדגם)

פילוח לפי הצבעה בבחירות הקודמות מעלה כי כמחצית מבוחרים מפלגות הקואליציה מעדיפים ממשלת מיעוט, שעה שמקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה יותר ממחצית מעדיפים קיום בחירות חדשות. שיעור דומה הן מהקואליציה והן מהאופוזיציה (כשליש), מעדיפים שתוקם קואליציה חדשה ללא בחירות, כנראה מתוך הנחה שהמפלגה בה הם חברים תוכל להיות חברה בקואליציה חדשה זו.

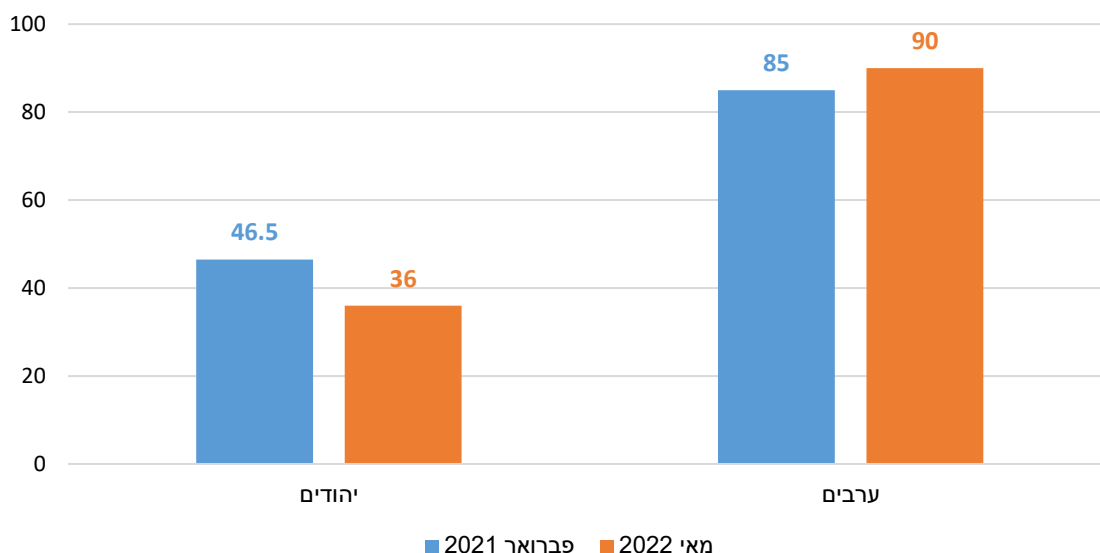
אם לממשלה יאבד הרוב בכנסת, איזו מהאפשרויות הבאות עדיפה? (% כלל המדגם)

חוק הלאום

בחנו את מידת ההסכמה או אי ההסכמה לגבי תיקון חוק הלאום, כך שיכלול את עיקרון השוויון המלא לאזרחים הלא יהודים של המדינה. מקרב היהודים רק מעל שליש תומכים בהכנסת תיקון זה בחוק הלאום לעומת רוב מוחלט (90%) מקרב הערבים. בהשוואה למדידה שערכנו לפני קצת יותר משנה, חלה ירידה משמעותית בשיעור היהודים הסבורים כי יש לשנות את חוק הלאום, לעומת עלייה קלה בקרב הערבים, מה שמסקף כנראה את ההרעה ביחסים שבין שתי הקבוצות בעת האחרונה.

יש לתקן את חוק הלאום כך שיכלול את עיקרון השוויון המלא לאזרחים הלא יהודים של המדינה (% מדגם יהודים ומדגם ערבים, מסכימים)

עם זאת, בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה יש רוב לתומכים בשינוי כזה בחוק הלאום (59%), בעוד מבין מצביעי מפלגות האופוזיציה רוב גדול (65.5%), מתנגדים לכך. את ההתנגדות הרבה ביותר לשינוי שלעיל בחוק הלאום נמצאה בקרב המרואיינים החרדים (81%) והדתיים (79%).

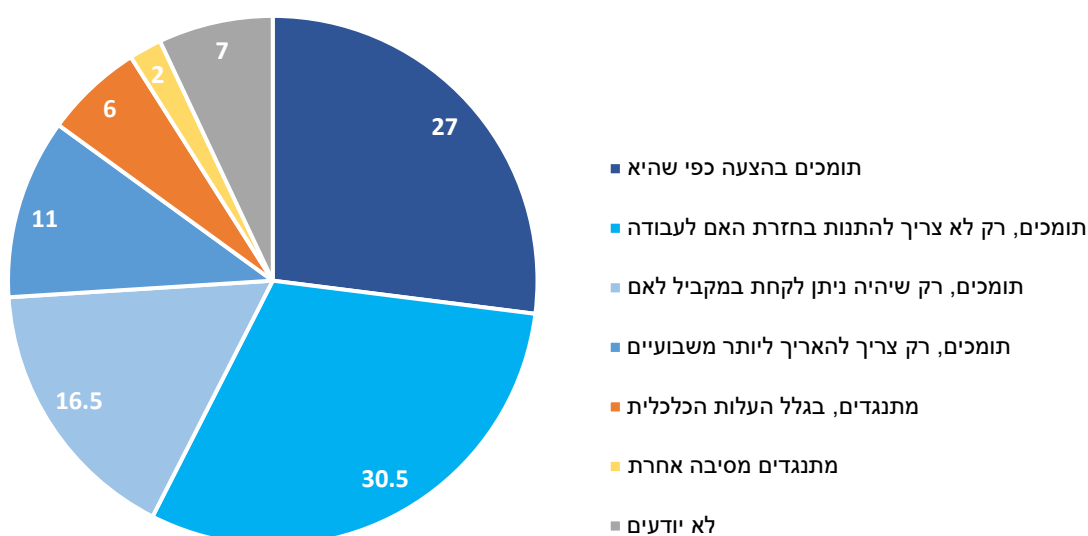
מסכימים או לא מסכימים כי יש לתקן את חוק הלאום כך שיכלול את עקרון השוויון המלא לאזרחים הלא יהודים של המדינה (%)

	מסכימים	לא מסכימים	
הצבעה בבחירות	59	29.5	קואליציה
	26	65.5	אופוזיציה
מיקום על רצף חרדים-חילונים (יהודים)	9	81	חרדים
	12	79	דתיים
	17	72	מסורתיים דתיים
	30	55	מסורתיים לא-דתיים
	59	29	חילונים

חופשת לידה לאבות

לאחרונה פורסם כי במסגרת התקציב של השנה הבאה הממשלה מתכוונת לקיים רפורמה במסגרתה תינתן חופשת לידה של שבועיים לאבות בתנאים הבאים: לא במקביל לבת הזוג, על בת הזוג לחזור לעבוד בשכר וכן כי על האב לממש את חופשת הלידה תוך חצי שנה מהלידה. ככלל, מצאנו בקרב המרואיינים תמיכה רבה להענקת האפשרות לאבות לקחת חופשת לידה (84.5%). רק 8% מתנגדים, כאשר בסוגיה זו אין הבדלים משמעותיים בתמיכה בין היהודים לערבים (85% מהיהודים ו-83% מהערבים). כרבע (27%) תומכים בהצעת הממשלה כפי שהיא, ועוד 57% תומכים אך רוצים שיהיו בה שינויים: כ-30% חושבים שאין להתנות את חופשת הלידה לאבות בחזרת האימהות לעבודה, 16% - היו רוצים שהאבות יוכלו לקחת את חופשת הלידה במקביל לאימהות ו-11% נוספים היו רוצים שחופשת הלידה לאבות תהיה ארוכה יותר.

עמדות כלפי חופשת לידה לאבות (% כלל המדגם)

במדגם היהודים בכל הקבוצות מדובר ברוב לתומכים בחופשת לידה לאבות בתשלום, אך תמיכת החילונים היא הרבה ביותר (92%), אחריהם המסורתיים (דתיים – 84%, לא דתיים – 80%) והדתיים 9%. תמיכת החרדים היא הנמוכה ביותר (70%).

במדגם היהודים תמיכת הנשים היהודיות במתן חופשת לידה ממומנת על ידי המדינה לאבות גדולה במעט מזו של הגברים (88% מול 82%). במקביל, בקרב הנשים רבה יותר התמיכה בביטול ההתניות לחופשת לידה לגברים בהתאם לבת הזוג.

פילוח הציבור היהודי לפי גיל מעלה כי התמיכה הרבה ביותר היא בגילאי הביניים כ-90% מגילאי 35-54 תומכים בחופשת לידה ו-89.5% מגילאי 45-54. מנגד, למרות שבכל הקבוצות יש רוב לתומכים בחופשת לידה, התמיכה של הצעירים ביותר (עד 24) והמבוגרים ביותר (+65) היא הנמוכה ביותר (75% ו-82%, בהתאמה).

* * *

מדד הקול הישראלי מאי 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 23-25/5/2022, רואיינו 601 איש ואשה בשפה העברית ו-159 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו-

<https://dataisrael.idi.org.il>